

Finanšu izlūkošanas
dienests

Terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas vadlīnijas

---

METODOLOĢISKAIS MATERIĀLS

Atjaunotā redakcija

Sadarbībā ar:

Rīga
2024

Saturs

Ievads	3
Terorisma vispārējs raksturojums	3
TF vispārējs raksturojums	6
PF vispārējais raksturojums	7
Sankcijas saistībā ar cīņu pret TF un PF	8
Situācija Eiropā	10
Aktuālās tendences TF un tās novēršanā	13
Pazīmes, kas var liecināt par TF	15
Pazīmes, kas var liecināt par PF	18
Citi noderīgi resursi par TF un PF	21
Saīsinājumi un skaidrojumi	23

Ievads

1. Terorisma draudu attīstība konfliktu reģionos ietekmē drošības situāciju Eiropā un līdz ar to arī Latvijā. Jo īpaši pēc 2022. gada 24. februārī Krievijas uzsāktās karadarbības Ukrainā un 2023. gada 7. oktobra teroristiskā grupējuma Hamās uzbrukuma Izraēlai. Teroristu grupas jaunu atbalstītāju piesaistei Eiropā savos propagandas materiālos izplata sabiedrību šķeļošus vēstījumus. Terorisma mainīgā daba un tendences gan attiecībā uz TF, PF, gan uz citiem teroristisko organizāciju aspektiem (piemēram, informācijas izplatīšanas veidi un kanāli, jaunu biedru vervēšanas metodes u.tml.) uzliek par pienākumu starptautiskajai sabiedrībai regulāri pārskatīt esošos pretterorisma pasākumus un pielāgot tos terorisma draudu situācijai.¹
2. Latvija ir apņēmusies efektīvi īstenot visas starptautiskās un nacionālās sankcijas, tostarp visas attiecīgās ANO DP rezolūcijas, ES un nacionālās sankcijas PF un TF jomā. Latvijas iestādes cieši sadarbojas savā starpā, kā arī ar ES un starptautiskajiem partneriem, lai nodrošinātu šo sankciju pilnīgu un precīzu izpildi. Latvija īsteno visaptverošus un mērķētus pasākumus, lai novērstu PF un TF aktivitātes ar mērķi nodrošināt starptautisko un nacionālo drošību un stabilitāti. Ņemot vērā izmaiņas starptautisko sankciju režīmos, kas noteikti reaģējot uz Krievijas nelikumīgo agresijas karu pret Ukrainu un izmaiņām sankciju risks, kādiem Latvija ir pakļauta, kopš 2024. gada 1. aprīļa FID ir kļuvis par kompetento institūciju starptautisko un nacionālo sankciju izpildes jautājumos Latvijā². [FID sankciju mājaslapā](#) vienkopus var atrast informāciju par Latvijas Republikas nacionālajām, ANO un ES noteiktajām sankcijām un to izpildes aspektiem.
3. Vadlīnijas ir paredzētas kā praktisks instruments Novēršanas likuma subjektiem un to uzraudzības un kontroles institūcijām TF un PF novēršanas pasākumu plānošanā un realizēšanā. Apzinoties Novēršanas likuma subjektu un uzraudzības un kontroles institūciju dažādās kompetences, vadlīnijas ir sagatavotas vispārīgā formā, lai iesaistītās institūcijas tās varētu piemērot atbilstoši savai specifikai.
4. Šis dokuments ir FID un VDD aktualizēta redakcija vadlīnijām Novēršanas likuma subjektiem un uzraudzības institūcijām izpratnes veicināšanai par TF un PF novēršanu, ko 2019. gadā izstrādāja VDD sadarbībā ar Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestu (šobrīd – FID).
5. Šīs vadlīnijas ir papildinātas ar aktuālo TF un PF situāciju Latvijā, kā arī ar jaunākajām globālajām TF un PF tendencēm. Aktualizētā informācija gūta no tādiem dokumentiem kā "Latvijas pretterorisma stratēģija 2021. -2026. gadam"³, NRA 2023⁴ un citiem nacionāla un starptautiska līmeņa informācijas avotiem.

Terorisma vispārējs raksturojums

6. Pasaules valstu starpā joprojām nav vienotas izpratnes par terorisma jēdzienu, tāpēc katra valsts un starptautiskā organizācija definē šo jēdzienu dažādi saskaņā ar vēsturisko pieredzi, izpratni un vajadzībām. Vairākums no terorisma definīcijām paredz vardarbības izmantošanu vai tās draudus noteiktu mērķu (piemēram, reliģisku, politisku vai sociālu) sasniegšanai, tajās iekļauta arī vēršanās pret civiliedzīvotājiem, sabiedrību vai tās daļu. Daudzviet terorisma definīcijas veidotas, pamatojoties uz to noziedzīgo nodarījumu definīcijām, kuru kriminalizēšanu paredz

¹ Latvijas pretterorisma stratēģija 2021. -2026. gadam. 5. lpp.

Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/25/lv/latvijas-pretterorisma-strategija.pdf>

² Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums. Latvijas Vēstnesis, 31, 15.02.2016. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/280278-starptautisko-un-latvijas-republikas-nacionalo-sankciju-likums>

³ Turpat.

⁴ NRA 2023.

Pieejams: <https://www.fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

ANO konvencijas, kas uzskaitītas ANO Starptautiskās konvencijas par cīņu pret terorisma finansēšanu 1. pielikumā⁵.

7. Latvijā terorisms ir definēts pēc darbības veidiem. Krimināllikuma⁶ 79.¹ pantā ir aprakstītas darbības (spridzināšana, dedzināšana, kodolķīmisko, ķīmisko, bioloģisko, bakterioloģisko, toksisko vai citu masveida iznīcināšanas ieroču lietošana, masveida saindēšana, epidēmiju vai epizootiju izplatīšana, personas nolaupīšana, ķīlnieku sagrābšana, gaisa, sauszemes vai ūdens transportlīdzekļu sagrābšana vai citādas darbības), kuras, ja veiktas ar noteiktu nolūku iebiedēt iedzīvotājus vai piespiest valsti, tās institūcijas vai starptautiskas organizācijas izdarīt kādu darbību vai atturēties no tās, vai kaitēt valsts, tās iedzīvotāju vai starptautiskas organizācijas interesēm, ir uzskatāmas par terorismu.
8. Personu iesaistīšanos teroristiskās darbības veicina vairāki faktori. Viens no šādiem faktoriem ir noteiktās sabiedrības grupās pastāvošā neapmierinātība, kas lielākoties ir saistīta ar personu etnisko izcelsmi, rasi, tiesisko statusu, politiskajiem uzskatiem, reliģisko piederību un sociālekonomisko stāvokli. Šo neapmierinātību teroristi izmanto, lai iesaistītu personas vardarbīgās aktivitātēs, skaidrojot, ka tas ir vienīgais veids kā panākt situācijas uzlabošanu. Teroristiskās organizācijas savos propagandas materiālos izmanto dažādus tematus, lai kūdītu noteiktas sabiedrības grupas uz iesaistīšanos teroristiskās aktivitātēs. Papildus neapmierinātībai ar savu stāvokli sabiedrībā vēl viens nozīmīgs faktors ir konkrēts kritisks notikums (katalizators), kas cilvēkā rada iedomātu nepieciešamību rīkoties. Šie katalizatori var būt gan iekšēji (izmaiņas privātajā dzīvē, traumas, negadījumi), gan ārēji (normatīvo aktu pieņemšana, valdības politikas izmaiņas, režīma maiņa, dabas katastrofas). Pēc saskares ar kritiskiem notikumiem dzīvē personas var strauji radikalizēties un iesaistīties teroristiskās darbībās.
9. Teroristu grupas sabiedrībā pastāvošo neapmierinātību izmanto, lai formulētu ideoloģijas un noteiktu mērķus. Ņemot vērā aktuālo terorisma draudu situāciju pasaulē, var tikt izdalīti četri terorisma veidi:
  - a. Reliģiski motivētais;
  - b. Kreisā spārna;
  - c. Labējā spārna;
  - d. Separātistu terorisms.
10. Šobrīd pasaulē kopumā lielākā daļa teroristisko organizāciju ideoloģija ir balstīta uz reliģijas, galvenokārt Islāma, radikālu interpretāciju, kas attaisno vardarbības izmantošanu reliģisko mērķu sasniegšanai. Islāmistu teroristu galvenais postulētais mērķis ir izveidot uz islāma pamatiem balstītu valsts pārvaldi (Kalifātu), un šī mērķa vārdā ir pieļaujama vardarbības izmantošana pret visiem, kas kavē tā sasniegšanu.
11. Kreisā spārna terorisms balstās tādās ideoloģijās kā marksisms, komunisms, anarhisms, anti-kapitālisms un anti-imperiālisms. Tā pamatā ir ideja par cīņu pret visu, kas apspiež sabiedrības brīvību un vienlīdzību, t.sk. kapitālismu, pastāvošo iekārtu un valdošo šķiru. Kreisā spārna teroristi vērsas pret salīdzinoši mazu sabiedrības grupu – elitēm un tās simboliem (politiskajām amatpersonām, policistiem, karavīriem, finanšu institūciju un lielo uzņēmumu vadītājiem, starptautisko organizāciju pārstāvjiem).⁷
12. Labējā spārna ekstrēmisms balstās pārliecībā par konkrētas grupas pārakumu, visbiežāk izšķirot rasi, etnisko piederību, reliģisko pārliecību un valstisko piederību. Labējā spārna terorisms balstās tādās ideoloģijās kā nacisms, rasisms, ksenofobija un antisemitisms. Labējā spārna teroristu ideoloģijā tiek definēts ārējais ienaidnieks, piemēram, imigranti, etniskās, reliģiskās un seksuālās minoritātes, kas pēc teroristu vērtējuma ir vainojams pie aizstāvamās grupas neveiksmēm. Labējā spārna teroristi

⁵ Starptautiskā konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu, ANO, 1999. Pieejama šeit: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>

⁶ LR likums, Krimināllikums, Latvijas Vēstnesis, 199/200, 08.07.1998., spēkā no 01.04.1999., 22.05.2024. redakcijā. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>

⁷ Kreisā ekstrēmisma risku novēršana. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/35/lv/vdd-kreisa-ekstremisma-risku-noveršana-buklets.pdf>

arī vērsas pret personām un grupām, kas aizstāv viņu ideoloģijā definēto ārējo ienaidnieku.⁸

13. Separātistu teroristi cīnās par valsts izveidošanu noteiktā teritorijā, balstoties uz kādas etniskas grupas pašnoteikšanās tiesībām. Šīs teroristu grupas primāri vērsas pret tās valsts vai valstu varas iestādēm, kurā atrodas konkrētā teritorija.
14. Teroristi jeb terorisma riska subjekti var tikt iedalīti vairākās kategorijās, pamatojoties uz to darbību koordinācijas līmeni, atrašanās vietu, izcelsmi u.c. faktoriem. Vispārīgi vērtējot, teroristi tiek iedalīti 3 kategorijās:
  - a. Teroristu organizācijas – parasti atrodas ārpus Eiropas. To kontrolē var atrasties teritorijas. Teroristiskās organizāciju galvenie radītie draudi ir koordinētu uzbrukumu plānošana/organizēšana Eiropas teritorijā un propagandas materiālu izstrādāšana un izplatīšana. Parasti tām ir nepieciešams regulārs un relatīvi liels finansējums. Atbilstoši VDD sniegtajai informācijai joprojām pastāv vairākas teroristu organizācijas, kuras darbojas starptautiskā mērogā un ir spējīgas veikt teroristiskus uzbrukumus citās valstīs. Šādas teroristu organizācijas kā vienu no savas darbības finansēšanas veidiem izmanto ārvalstīs dzīvojošus atbalstītājus, no kuriem dažādos veidos tiek iegūta gan nauda, gan arī preces. Ievērojami starptautiski teroristu grupējumi darbojas Sīrijā, Irākā, Ēģiptē, Alžīrijā, Lībijā, Mauritānijā, Marokā, Tunisijā, Rietumsahārā, Nigērijā, Somālijā, Kamerūnā, Jemenā, Afganistānā, Pakistānā un Ziemeļu Kaukāzā⁹;
  - b. Pašmāju "solo" teroristi – radikalizējušās personas, kuras ir dzimušas, augušas un socializējušās Eiropā. Šīs personas darbojas vienatnē, iesaistoties no teroristu grupējumu izplatītās propagandas vai citu teroristu veiktajiem uzbrukumos. Viņu plānus parasti ir grūti paredzēt, jo visas darbības tiek plānotas patstāvīgi. Papildus finansējums parasti netiek piesaistīts;
  - c. Pašmāju teroristu grupas – Eiropā dzimuši, auguši un socializējušies indivīdi, kas, apvienojoties grupās, veic uzbrukumus. Pašmāju teroristu grupas parasti nedarbojas teroristu organizāciju uzdevumā. Personas visbiežāk ir radikalizējušās teroristu organizāciju interneta izplatīto materiālu iespaidā. Finansējuma nepieciešamība ir atkarīga no plānoto uzbrukumu apmēra.
15. Pašmāju "solo" teroristi un to grupas veic lielāko daļu Eiropas valstīs īstenoto teroraktu. Pašmāju teroristiem ir plašas zināšanas par konkrēto valsti, tradīcijām, simboliem, svētku datumiem, masveida pulcēšanās vietām, kas palīdz labāk plānot un sagatavot uzbrukumus.
16. Ārvalstu partneru dienestu pieredze liecina, ka Sīrijā un Irākā bāzētie teroristi izmanto savus Eiropā dzīvojošos atbalstītājus, lai iegūtu no viņiem palīdzību savu darbību finansēšanai. Latvijā šādas darbības līdz šim nav konstatētas.¹⁰
17. Tomēr pastāv teorētiski draudi, ka personu radikalizēšanās rezultātā personas vai to radinieki/ atbalstītāji varētu izmantot Latvijas finanšu sektora sniegtos pakalpojumus. Līdz šim Latvijā nav konstatēti gadījumi, kad Latvijas iedzīvotāji finansētu ārvalstu teroristu grupējumus.¹¹

⁸ Labējā ekstrēmisma risku novēršana. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/36/lv/vdd-labeja-ekstremisma-risku-noversana-buklets.pdf>

⁹ Vairāk informācijas skatīt NRA 2023. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%20C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

¹⁰ Turpat.

¹¹ Turpat.

TF vispārējs raksturojums

18. Saskaņā ar Novēršanas likuma¹² 5. pantu TF ir jebkādā veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana teroristu grupas vai atsevišķa terorista rīcībā ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks pilnīgi vai daļēji izmantoti, lai veiktu vienu vai vairākas teroristiskas darbības.¹³ TF definīcija veidota pamatojoties uz ANO Starptautiskā konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu 2. pantā noteikto TF definīciju.¹⁴
19. TF nav tieša iesaistīšanās teroristiskās darbībās, bet viena no terorisma atbalsta aktivitātēm. Būtiski uzsvērt, ka terorisms un TF ir savstarpēji saistītas – TF nepastāvētu, ja nebūtu terorisma, un teroristiem ir nepieciešams finansējums, ko tie iegūst dažādos veidos, tai skaitā, piesaistot un izmantojot arī likumīgi iegūtus līdzekļus.
20. Visbiežāk identificētie TF subjekti ir:
- a. Radikalizētas personas, kuras vēlas atbalstīt terorismu;
  - b. Teroristisko organizāciju pārstāvji, kuriem dots uzdevums iegūt finansējumu;
  - c. Nelegālu finanšu līdzekļu pārskaitījumu starpnieki, kuri gūst peļņu no TF darījumiem;
  - d. Teroristiskās darbībās iesaistīto personu radnieki un draugi, kuri atbalsta viņu aktivitātes vai vēlas sniegt finansiālu atbalstu konkrētai personai. Nereti no teroristu radniekiem nauda tiek arī izkrāpta;
  - e. Personas un organizācijas, kuras piekrīt maksāt izpirkumu, piemēram, par gūstā paņemtu personu vai personu grupu.
21. TF ietver dažādas aktivitātes, kuru galvenais mērķis ir novirzīt teroristiem un/vai teroristu organizācijām naudu, finanšu instrumentus vai mantas. Ne vienmēr terorisma finansēšana aprobežojas tikai ar līdzekļu iegūšanu. Nereti tajā ir ietverta arī šo līdzekļu novirzīšana (piemēram, pārskaitīšana) un fiziska nogādāšana teroristu organizācijām vai terora aktu veicējiem.¹⁵
22. Nav būtiskas atšķirības starp to, kā teroristi vai citas personas TF mērķiem un noziedznieki NILL mērķiem izmanto finanšu sistēmu. Teroristu grupas līdzīgi noziedznieku grupām savu darbību atbalstam meklē iespējas finanšu infrastruktūras izveidei un uzturēšanai. Šim nolūkam tiek meklēti dažādi finansējuma avoti un iespējas, kā arī veidi līdzekļu un teroristu darbības sasaistes apslēpšanai. Vērā jāņem divas pamata atšķirības starp TF un NILL, proti:
- a. Līdzekļu apmēri, kas nepieciešami terora aktu finansēšanai ne vienmēr ir nozīmīgi (tie nereti ir daži eiro) un darījumu veikšanai var nebūt nepieciešamas sarežģītas shēmas, savukārt NILL parasti tiek izmantoti lielāki apmēri;
  - b. Teroristus vai to grupējumus var finansēt arī no legāli iegūtiem līdzekļiem un ir apgrūtināši noteikt brīdi, kurā šādi leģitīmi līdzekļi kļūst par teroristu īpašumu, bet NILL līdzekļi vienmēr ir nelegāli iegūti.
23. Līdzekļi TF var būt iegūti gan likumīgi, gan nelikumīgi. Likumīgie gūtie ienākumi, kas ir tikuši novirzīti TF, ir:
- a. Darba alga;
  - b. Sociālie pabalsti;
  - c. Uzņēmējdarbība (piemēram, lietotu automašīnu tirdzniecība);
  - d. Īpašuma pārdošana;
  - e. Aizņēmumi;

¹² Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums. Latvijas Vēstnesis, 116, 30.07.2008., spēkā no 13.08.2008., 01.02.2024. redakcijā. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/178987>

¹³ Turpat.

¹⁴ Starptautiskā konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu, ANO, 1999. Pieejama šeit: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>

¹⁵ Skatīt detalizētāk Starptautiskā Konvencija par cīņu pret terorisma finansēšanu 2. pants. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1419>

- f. Saņemtās dāvanas;
- g. Kredīti;
- h. Ziedojumi.

24. Pretlikumīgas darbības, ar kurām tiek iegūti līdzekļi TF, ir:

- a. Pievienotās vērtības nodokļa krāpšanas shēmas;
- b. Ļaunprātīga bezpeļņas/labdarības organizāciju līdzekļu izmantošana;
- c. Kredītu izkrāpšana;
- d. Aizņēmumu un nomas līgumu krāpšana;
- e. Izspiešana (no privātpersonām un uzņēmumiem);
- f. Laupīšana;
- g. Cilvēku nolaupīšana, lai izspiestu izpirkuma naudu;
- h. Kontrabanda (īpaši narkotiku, cigarešu, tabakas un dabas resursu);
- i. Kultūrvēsturisko/antīko objektu nelikumīga pārdošana;
- j. Nodokļu iekasēšana teroristu kontrolētajās teritorijās;
- k. Maksa par teroristu kontrolē esošu teritoriju šķērsošanu;
- l. Viltotu identifikācijas dokumentu tirdzniecība.

25. Visizplatītākie TF veidi un tehnikas ir:

- a. Skaidras naudas piegādes (kurjeri; *cash curriers*);
- b. Tirdzniecībā balstīta terorisma finansēšana (*Trade-Based Terrorism Financing*);
- c. Dārgakmeņu piegādes;
- d. Bankas kontā esošas naudas izņemšana bankomātos ārvalstīs;
- e. *Hawala* naudas nodošanas sistēmas (alternatīva naudas pārskaitīšanas sistēma, kas balstās uz iesaistīto personu uzticību);
- f. Naudas pārskaitīšanas ar maksājumu iestāžu starpniecību (piemēram, naudas pārvedumu pakalpojumu (*money remitters*) sniedzēji);
- g. Ziedojumi, tostarp tiešsaistē;
- h. Nevalstisko/bezpeļņas/labdarības organizāciju ļaunprātīga izmantošana;
- i. Sociālo tīklu un saīņai paredzēto aplikāciju izmantošana informācijas izplatīšanai;
- j. Kripto/virtuālās valūtas;
- k. Digitālie aktīvi;
- l. Kopfinansēšana (*crowdfunding*), izmantojot tam paredzētas platformas vai tīmekļvietnes;
- m. Priekšapmaksas kartes;
- n. Bankas pārskaitījumi, tajā skaitā ar banku mobilo aplikāciju starpniecību (*mobile banking*);
- o. Pašfinansēšanās (indivīdi vai mazas teroristu grupas);
- p. Konfliktu zonās iegūtu artefaktu un senlietu pārdošana.

26. Bieži tiek izmantotas dažādu tehniku un metožu kombinācijas, piemēram, kopfinansēšanas (*crowdfunding*) platformā tiek izveidota līdzekļu vākšanas kampaņa, aicinot maksājumus veikt ar virtuālo valūtu un informācija par to tiek izplatīta ar sociālo tīklu palīdzību.¹⁶

PF vispārējais raksturojums

27. Atbilstoši FATF definīcijai proliferācija ir kodolieroču, ķīmisko, bakterioloģisko, bioloģisko, toksisko vai citu masveida iznīcināšanas ieroču (turpmāk – WMD), to nogādes līdzekļu un saistīto materiālu nodošana un eksports. Ar nogādes līdzekļiem tiek domātas ballistikās raķetes un citas bezpilota sistēmas, kas spēj nogādāt WMD, un ir tam īpaši projektētas. Saistītie materiāli iekļauj visus materiālus, iekārtas un tehnoloģijas, uz ko attiecas valstu daudzpusējie līgumi un kas ir iekļautas valstu kontroles sarakstos dēļ iespējamās izmantošanas WMD izstrādei, ražošanai un pielietošanai.¹⁷

¹⁶ FATF Report - Crowdfunding for Terrorism Financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/crowdfunding-for-terrorism-financing.html>

¹⁷ FATF Guidance on Counter Proliferation Financing - The Implementation of Financial Provisions of United Nations Security Council Resolutions to Counter the Proliferation of Weapons of Mass Destruction.

28. Saskaņā ar FATF izstrādāto definīciju PF finansēšana ir līdzekļu vai finanšu pakalpojumu nodrošināšana, kas tiek izmantota pilnībā vai daļēji, lai ražotu, iegādātos, glabātu, attīstītu, eksportētu, pārsūtītu, veiktu starpniecību, transportētu, pārvietotu, uzkrātu vai izmantotu kodolieročus, ķīmiskos vai bioloģiskos ieročus un to piegādes līdzekļus, kā arī to saistītos materiālus (ieskaitot gan tehnoloģijas, gan divējāda lietojuma preces, kas tiek izmantotas nelikumīgiem mērķiem), pārkāpjot nacionālos likumus vai, ja piemērojams, starptautiskās saistības.¹⁸
29. Savukārt LR Krimināllikuma 73.¹ pantā PF definēta kā jebkāda veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks pilnīgi vai daļēji izmantoti, lai finansētu WMD izgatavošanu, glabāšanu, pārvietošanu, lietošanu vai izplatīšanu.¹⁹
30. PF no TF galvenokārt atšķiras ar to, ka PF pārsvarā tiek izmantoti formālie finansēšanas sistēmas avoti (bankas un maksājumu iestādes, kriptovalūtas). Tādējādi tiek būtiski apgrūtināta tās atklāšana, jo vairums darījumu ir veidoti līdzīgi legāliem darījumiem, lai neizceltos no kopējās ainas. Proliferācijas veicēji izmanto sarežģītas finanšu shēmas un daudzus pieseguzņēmumus, cenšoties savu darbību veikt jurisdikcijās, kur finanšu iestādēm ir zema izpratne par klientu izpēti un riskiem.

Sankcijas saistībā ar cīņu pret TF un PF

31. Sankcijas ir atbilstoši starptautiskajām publiskajām tiesībām, ES vai nacionālajiem tiesību aktiem noteikti ierobežojumi vai aizliegumi. Tās nosaka starptautiskas organizācijas vai individuālas valstis. ES sankcijas izmanto kā daļu no integrētas un vispusīgas politikas pieejas, kurā ir ietverts arī politiskais dialogs, papildu centieni un citi ES rīcībā esošie instrumenti. Lai gan noteiktie ierobežojošie pasākumi tiek saukti par "sankcijām", tie nav sodoši. To mērķis ir atjaunot tiesisko situāciju, novērst iespējamo situācijas pasliktināšanos, kā arī pārtraukt sankciju subjekta prettiesiskās darbības.²⁰
32. Sankcijas var iedalīt divos pamata veidos: mērķētas finanšu sankcijas un sektoriālās sankcijas. Mērķētas finanšu sankcijas paredz pienākumu iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir jebkuru attiecīgā sankciju normatīvajā aktā uzskaitītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru, vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā (jeb kontrolē). Kā arī mērķētas finanšu sankcijas aizliedz tieši vai netieši darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus attiecīgā sankciju normatīvajā aktā uzskaitītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām, vai ar tām saistītām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām vai to labā. Sektoriālās sankcijas vispārīgi ir sankcijas, kas noteiktas pret konkrētām precēm vai pakalpojumiem, aizliedzot pakalpojumu sniegšanu vai preču importu, vai eksportu, vai cita veida aizliegumus. Papildus informācija par sankcijām un to veidiem pieejama FID tīmekļa vietnē <https://sankcijas.fid.gov.lv/>.²¹
33. Atbilstoši Sankciju likuma 11. panta pirmajā daļā minētajam ANO DP rezolūcijās noteiktās finanšu un civiltiesiskās sankcijas un ES regulās noteiktās sankcijas ir saistošas un tieši piemērojamas Latvijas Republikā. Saskaņā ar Sankciju likuma 2. panta otro daļu visām personām ir pienākums ievērot uz izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas.²²

Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financingofproliferation/Guidance-counter-proliferation-financing.html>

¹⁸ Turpat.

¹⁹ LR likums, Krimināllikums, Latvijas Vēstnesis, 199/200, 08.07.1998., spēkā no 01.04.1999., 22.05.2024. redakcijā. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>

²⁰ Skatīt detalizēti: https://finance.ec.europa.eu/eu-and-world/sanctions-restrictive-measures_en

²¹ Vairāk informācijas skatīt: <https://sankcijas.fid.gov.lv/uploads/biezak-uzdotie-jautajumi.pdf>

²² Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums. Latvijas Vēstnesis, 31, 15.02.2016. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/280278-starptautisko-un-latvijas-republikas-nacionalo-sankciju-likums>

34. ANO, ES un atsevišķu valstu noteiktās sankcijas visbiežāk nosaka kā tirdzniecības un ar to saistīto pakalpojumu ierobežojumu un mērķētu finanšu sankciju formā, tādējādi veidojot sistēmu, kas ļauj cīnīties ar terorismu, proliferāciju un to finansēšanu.
35. Saistībā ar proliferāciju un tās finansēšanu Ziemeļkoreja ir pakļauta ES²³ un ANO²⁴ sankcijām. ANO un ES sankciju režīmi pret Ziemeļkoreju aptver gan mērķētas finanšu sankcijas pret noteiktām personām un vienībām, kā arī sektorālās sankcijas, kas aizliedz noteikto preču importu un eksportu (piemēram, ieroču, divejāda lietojuma preču, luksusa preču, u.c.), noteiktus pakalpojumu aizliegumus (datorprogrammu un saistītie pakalpojumi, u.c.) un citus ierobežojumus (piemēram, saistībā ar kuģniecības un aviācijas nozari, investīcijām, utt.).
36. 2017. gada 1. augustā stājās spēkā Ministru kabineta 2017. gada 25. jūlija noteikumi Nr. 419 "Noteikumi par nacionālo sankciju noteikšanu attiecībā uz subjektiem, kas saistīti ar Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas īstenoto kodolprogrammu un politisko režīmu"²⁵, tādējādi nosakot Latvijas Republikas nacionālās sankcijas pret personām, kas palīdz Ziemeļkorejai tās kodolprogrammas izstrādē.
37. Saistībā ar proliferāciju un tās finansēšanu Irāna ir pakļauta tikai ES sankcijām²⁶. ANO sankcijas pret Irānu atceltas, ievērojot Kopīgo visaptverošo rīcības plānu (*Joint Comprehensive Plan of Action*).²⁷ ES ierobežojošie pasākumi attiecībā uz Irānu paredz, piemēram, ieroču embargo, ierobežojošus pasākumus, kas saistīti ar raķešu tehnoloģijām, ierobežojumus noteiktiem kodoltehnoloģiju pārvadiem un darbībām, kā arī ierobežojumus attiecībā uz dažiem metāliem un programmatūrām, kuriem nepieciešama atļaujas saņemšana, u.c..
38. Papildus ES ir noteiktas tematiskas mērķētas finanšu sankcijas attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar ķīmisko ieroču izmantošanu, kas nav attiecināmas uz vienu konkrētu valsti. Saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2018/1542 (2018. gada 15. oktobris) par ierobežojošiem pasākumiem pret ķīmisko ieroču izplatīšanu un izmantošanu šīs sankcijas tiek noteiktas pret personām, kas sniedz finansiālu, tehnisku vai materiālu atbalstu, vai ir citādi iesaistītas tādās darbībās kā ķīmisko ieroču izgatavošana, iegāde, turēšana, izstrāde, transportēšana, uzglabāšana, nodošana, izmantošana vai šo ieroču izmantošanas sagatavošana.
39. ANO, ES un atsevišķu valstu individuāli noteiktās sankcijas cīņā pret terorismu un tā finansēšanu visbiežāk tiek noteiktas mērķētu finanšu sankciju formā, tādējādi paredzot teroristu organizāciju un ar terorismu saistītu personu līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanu un nosakot aizliegumu darīt šādām personām pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus. ANO DP ir pieņēmusi vairākas rezolūcijas, kas paredz finanšu līdzekļu iesaldēšanu, ceļošanas aizliegumus un ieroču embargo personām un organizācijām, kuras ir saistītas ar terorismu, piemēram, Al-

²³Skatīt 2017. gada 30. augusta Padomes regula (ES) 2017/1509 par ierobežojošiem pasākumiem pret Korejas Tautas Demokrātisko Republiku un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 329/2007. Papildus informāciju par ES sankcijām pret Ziemeļkoreju skatīt šeit: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main/details/20/?search=%7B%22value%22:%22%22,%22searchType%22:%7B%7D%7D>

²⁴ ANO Drošības Padomes (turpmāk - DP) Rezolūcija 1718 (2006), ANO DP Rezolūcija 1874 (2009), ANO DP 2094 (2013), ANO DP Rezolūcija 2270 (2016), ANO DP Rezolūcija 2321 (2016), ANO DP Rezolūcija 2371 (2017), ANO DP Rezolūcija 2375 (2017), ANO DP Rezolūcija 2397 (2017). Papildus informāciju par ANO sankcijām pret Ziemeļkoreju skatīt šeit: <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/1718>

²⁵ Ministru kabineta 2017. gada 25. jūlija noteikumi Nr. 419 "Noteikumi par nacionālo sankciju noteikšanu attiecībā uz subjektiem, kas saistīti ar Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas īstenoto kodolprogrammu un politisko režīmu". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/292535>

²⁶ 2012. gada 23. marta Padomes regula (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu

²⁷ Sankcijas, kas bija noteiktas pret Irānu tika atceltas saskaņā ar Rezolūcijā 2231 (2015) noteiktajiem termiņiem, un zaudēja spēku ar 18.10.2023. Pieejams: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/225/27/pdf/n1522527.pdf?token=JW5uhTn34ZJ3iZrzbE&fe=true>

Qaeda un Daesh (ISIS)²⁸. Savukārt, ES ir ieviesusi līdzīgus ierobežojumus kā ANO, papildus pieņemot arī tematiskās sankcijas pret personām un organizācijām, kas iesaistītas terorisma finansēšanā un darbībās. ES sankcijas ietver finanšu līdzekļu iesaldēšanu, ceļošanas aizliegumus un tirdzniecības ierobežojumus, kas attiecas uz konkrētām precēm un tehnoloģijām, kuras varētu tikt izmantotas teroristiskām darbībām²⁹.

40. Nolūkā nepieļaut PF un TF ir svarīgi veikt pārbaudes sankciju sarakstos, lai pārvaldītu mērķētu finanšu sankciju riskus. Papildus, nepieciešams īstenot citus atbilstošu TF un PF risku pārvaldības pasākumus, tai skaitā, bet ne tikai, veikt PF, TF un sankciju risku novērtējumu³⁰, izstrādāt PF, TF un sankciju risku pārvaldības iekšējās kontroles sistēmu, veikt klientu izpēti, klientu un to darījumu uzraudzību, tostarp, novērtējot un pārbaudot, vai klienta saimnieciskā darbība saistīta ar nozarēm, kam piemīt paaugstināts PF vai TF risks, piemēram, divējāda lietojuma preču ražošanu, pārvadāšanu vai izplatīšanu, militāro jomu, ziedošanu vākšanu, kopsakarā ar citiem risku faktoriem, tostarp, ģeogrāfijas riskiem, kādi raksturīgi klienta reģistrācijas valstij, saimnieciskās darbības un sadarbības partneru valstīm, u.c.

Situācija Eiropā

41. Terorisms joprojām ir nopietns apdraudējums Eiropai. Laika periodā no 2019. līdz 2023. gadam teroristi Eiropā veica 53 teroraktus, bet novērsti tika 109 plānoti uzbrukumi.³¹ Saskaņā ar 2023. gada ziņojumu par terorisma situāciju un tendencēm ES atsevišķās Eiropas valstīs, piemēram, Francijā, Apvienotajā Karalistē un Vācijā arī 2023. gadā saglabājās augsti terorisma draudi.³²
42. Eiropā teroraktus turpina īstenot pašmāju teroristi un to grupas, kas ir radikalizējušās islāmistu teroristu grupējumu propagandas ietekmē. 2023. gadā teroraktu plānošanā un veikšanā iesaistījās no terorisma riska valstīm ieceļojušie patvēruma meklētāji. Vairākām pagājušajā gadā aizturētajām personām tika konstatēti arī psihiskās veselības traucējumi.³³
43. Personu radikalizēšanos un gatavību iesaistīties teroraktu veikšanā turpina veicināt internetā izplatītie teroristu grupējumu materiāli, kuros ideoloģiski tiek attaisnota vardarbība, kā arī iekļauti praktiski padomi teroraktu veikšanai.³⁴ Papildus sociālo plašsaziņas līdzekļu platformām, tiešsaistes forumiem, video un spēļu platformām, atklāti pieejamām saziņas lietotnēm teroristi un ekstrēmisti materiālu izplatīšanai izmanto arī decentralizētas platformas, kas būtiski apdraud tiesībsardzības iestāžu uzraudzību un izmeklēšanu.³⁵

²⁸ Papildus informāciju par ANO sankcijām skatīt šeit: <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/information>

²⁹ Papildus informāciju par ES sankcijām saistībā ar terorismu skatīt šeit: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main/details/6,5,60/?search=%7B%22value%22:%22%22,%22searchType%22:%7B%7D%7D>

³⁰ Latvijas Banka ir veikusi horizontālo pārbaudi un publicējusi ziņojumu ar labās un sliktās prakses piemēriem riska novērtējuma veikšanai. Ziņojums par neklātienes horizontālās pārbaudes "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtēšanas procesa, tai skaitā metodoloģijas, horizontālā pārbaude" rezultātiem pieejams šeit: <https://www.bank.lv/darbibas-jomas/uzraudziba/finansu-noziegumu-noversana/parbauzu-rezultati-laba-prakse-aml-joma/par-nilltpf-un-sankciju-riska-novertesanas-procesu-tai-skaita-metodologiju>

³¹ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2023. gadā. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/34/lv/vdd-publiskaisparskats-2023-web.pdf>

³² European Union Terrorism Situation and Trend report 2023 (TE-SAT). Pieejams: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2023-te-sat#downloads>

³³ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2023. gadā. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/34/lv/vdd-publiskaisparskats-2023-web.pdf>

³⁴ Nacionālās NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.-2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

³⁵ European Union Terrorism Situation and Trend report 2023 (TE-SAT). Pieejams: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2023-te-sat#downloads>

44. 2022. gadā visredzamākā reakcija uz Krievijas karu Ukrainā izpaudās kara pirmajos mēnešos, galvenokārt kā labējo ekstrēmistu izplatīti tiešsaistes ieraksti, tomēr ierobežotā skaitā tika novērota arī labējo ekstrēmistu pievienošanās kaujas laukā. Lai gan dezinformācijas un izkropļoto vēstījumu skaits saistībā ar karu Ukrainā ir samazinājies, tie joprojām var veicināt teroristu un vardarbīgo ekstrēmistu vēstījumus.³⁶
45. Savukārt 2023. gadā terorisma draudu pieaugums Eiropas valstīs bija novērojams pēc 2023. gada 7. oktobra teroristiskā grupējuma "Hamās" kaujinieku iebrukuma Izraēlā. Antisemitisku incidentu skaits strauji pieauga Francijā, Vācijā un Apvienotajā Karalistē.³⁷
46. *Europol* 2023. gada publicētajā ziņojumā secināts, ka robežas starp dažādiem terorisma veidiem nākotnē kļūs aizvien neskaidrākas. Sagaidāms, ka aizvien lielāku nozīmi gūs labējais, kreisais un vides iedvesmots terorisms (*environmentally-inspired terrorism*) un ekstrēmisms. Ģeopolitiskie notikumi ārpus ES turpinās ietekmēt terorismu un vardarbīgo ekstrēmismu ES.³⁸

Situācija Latvijā

47. NRA 2023, kura pārskata periods ir 2020.-2022. gads, veiktais TF un PF risku novērtējums liecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu (2017. - 2019. gads) situācija attiecībā uz Latvijas iespējamu izmantošanu TF un PF nav mainījies un attiecīgie riski saglabājušies relatīvi zemi.³⁹
48. TF draudi Latvijā saglabājas zemi, jo zems saglabājas arī terorisma draudu līmenis Latvijā. Lai arī pastāv vairāki starptautiski zināmi teroristu grupējumi, kas rada TF draudus arī Latvijā, ārvalstīs veikto izmeklēšanu laikā Latvijas finanšu sistēmas izmantošana to finansēšanā nemainīgi nav tikusi konstatēta. Būtiskākos TF draudus Latvijā joprojām rada vietējās personas, kas var radikalizēties.⁴⁰ Ņemot vērā saasināto situāciju kopš Izraēlas – Hamās 2023. gada kara sākuma, pastiprināta uzmanība jāpievērš TF draudiem, kas izriet no iespējamās personu radikalizācijas, t.sk. ārvalstu kopienās Latvijā. Tāpat nevar izslēgt TF draudus, kas saistīti ar attiecīgo personu ceļojumiem uz konflikta zonu, ziedojumiem Hamās un NVO jaunprātīgu izmantošanu.
49. FID regulāri izvērtē TF riskus, kas saistīti ar NVO. Ņemot vērā Latvijas zemo TF risku līmeni, novērtējums tiek veikts reizi trijos gados. NRA 2023 secināts, ka Latvijas NVO kopa, kam piemīt paaugstināti TF riski, palikusi nemainīga salīdzinot ar NRA 2020. Atbilstoši Latvijā reģistrēto NVO darījumu apjomam NVO kopai, kurai piemīt TF riskus paaugstinoši faktori, atbilst mazāk nekā 1% no visiem NVO darījumiem.⁴¹
50. Lai nodrošinātu pastāvīgu un efektīvu TF risku izvērtēšanu, noteiktu pasākumus šo risku mazināšanai, lai savlaicīgi identificētu iespējamās TF aizdomas un īstenotu

³⁶ Turpat.

³⁷ Publiskais pārskats Par Valsts drošības dienesta darbību 2023. gadā. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/34/lv/vdd-publiskaisparskats-2023-web.pdf>

³⁸ European Union Terrorism Situation and Trend report 2023 (TE-SAT). Pieejams: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2023-te-sat#downloads>

³⁹ Nacionālās NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.-2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

⁴⁰ Turpat.

⁴¹ Nacionālās NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020. -2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

uzraudzības koordinēšanu tām NVO, uz kurām attiecas FATF definīcija⁴², 2024. gadā izveidota starpinstitūciju darba grupa, kurā piedalās pārstāvji no FID, LB, VDD un VID Nodokļu un Muitas pārvaldes.

51. Arī TF ievainojamība NRA 2023 Latvijā novērtēta kā zema. Latvijā ir attīstīts finanšu sektors, kurā tiek sniegti pakalpojumi, kas var tikt izmantoti TF. Tomēr būtiski, ka NRA 2023 tika secināts, ka Novēršanas likuma subjektu izpratne par TF un sankciju apiešanu ir būtiski uzlabojusies, tāpat kā to spēja identificēt aizdomas par TF un sankciju apiešanu (t.sk. ar terorismu nesaistītu sankciju apiešanu) un ziņot par aizdomām FID atbilstoši Novēršanas likumam un Sankciju likumam. Ir augusi valsts institūciju kapacitāte un izpratne par TF un sankciju apiešanu un pārkāpšanu.⁴³
52. Papildus NRA 2023 secinātajam jāpiemin Latvijas pretterorisma stratēģijā 2021.-2026. gadam paustais attiecībā uz Latvijā dzīvojošo musulmaņu kopienas darbību. Tā kopumā nav veicinājusi radikalizācijas tendenču pieaugumu, tomēr VDD redzeslokā regulāri nonāk atsevišķas personas, kuras izrāda interesi par teroristu organizācijām un islāma radikālo interpretāciju. Turpat minēts, ka VDD redzeslokā nonākušo musulmaņu iespējamā iesaistīšanās vardarbīgās aktivitātēs Latvijā vai ārvalstīs šobrīd ir vērtējama kā zema. Turklāt viena no galvenajām radikalizācijas riska grupām joprojām ir jaunie musulmaņi jeb konvertīti.⁴⁴
53. NRA 2023 secināts, ka TF riski Latvijā ir zemi, tomēr pastāv iespēja, ka Latvija var tikt izmantota TF šādos veidos (saraksts nav izsmeļošs):
- a. Latvijas iedzīvotāju iespējamās radikalizēšanās gadījumā TF var notikt kā pašfinansēšanās (tostarp, izmantojot finanšu pakalpojumus);
  - b. Latvijas iedzīvotāju iespējamās radikalizēšanās gadījumā TF var notikt, iegūstot līdzekļus no ģimenes locekļiem vai tuviniekiem (tostarp, izmantojot finanšu pakalpojumus);
  - c. Noziedznieki un teroristu grupējumi var izmantot Latvijas finanšu sistēmu pārskaitījumu veikšanai kā posmu sarežģītu darījumu ķēdē TF.⁴⁵
54. 2022. gadā saņemts pozitīvs ANO DP Pretterorisma komitejas izpilddirektorāta novērtējums, kurā tika izvērtēts Latvijas progress ANO DP rezolūciju⁴⁶, kas saistītas ar terorisma un TF novēršanu, īstenošanā. Ziņojumā ietverts atzinīgs novērtējums par Latvijas paveikto darbu NILLTPF novēršanas sistēmas uzlabošanā kopš 2018. gada Moneyval novērtējuma.
55. ANO novērtējumā norādīts, ka, lai gan terorisma draudi Latvijā ir zemi, valsts tomēr ir nopietni izturējusies pret šiem draudiem. Atzinīgi novērtēti Latvijas veiktie juridiskie, institucionālie un operatīvie pretterorisma pasākumi. Novērtējumā norādīts, ka Latvija ir veikusi ievērojamus ieguldījumus uzraudzības un finanšu izlūkošanas kapacitātē, tostarp jaunās finanšu tehnoloģijās un analītiskās programmatūras, un cilvēkresursu ziņā. Novērtēts, ka Latvijas iekšējās koordinācijas centieni ir efektīvi, un tā ir apliecinājusi augstu reģionālās sadarbības līmeni, kas atbilst tās kā ES dalībvalsts lomai.
56. Latvija pēdējos gados ir veikusi ievērojamu finanšu sistēmas uzraudzības reformu, tādējādi ANO DP Pretterorisma komiteja norāda, ka Latvija varētu dalīties labajā praksē ar citām līdzīgām ANO dalībvalstīm. Kā arī augsti novērtēta ir Latvijas publiskā un privātā sektora partnerība NILLTFN sistēmas uzlabošanā.

⁴² Saskaņā ar FATF 8. rekomendāciju: "NPO refers to a legal person or arrangement or organisation that primarily engages in raising or disbursing funds for purposes such as charitable, religious, cultural, educational, social or fraternal purposes, or for the carrying out of other types of "good works"

⁴³ Turpat.

⁴⁴ Personas, kuras savas dzīves laikā pievēršas konkrētam reliģiskam virzienam, pārejot tajā no citas ticības vai neticības.

⁴⁵ Turpat.

⁴⁶ ANO Drošības padomes (turpmāk – DP) Rezolūcijas 1373 (2001), ANO DP Rezolūcija 1624 (2005), ANO DP Rezolūcija 2178 (2014), ANO DP Rezolūcija 2396 (2017), ANO DP Rezolūcija 2462 (2019).

57. Saskaņā ar NRA 2023 PF draudi Latvijā ir vidēji zemi. PF draudus rada personas un starptautisko tiesību subjekti ar potenciālu nodarīt kaitējumu, piesaistot, pārvietojot, uzglabājot vai izmantojot līdzekļus un citus aktīvus (neatkarīgi no tā, vai tie ir likumīgi vai nelikumīgi iegūti) proliferācijas mērķiem. Galvenie starptautiski identificētie PF draudi izriet no Ziemeļkorejas un Irānas⁴⁷, taču teorētiski pastāv arī citi PF draudi. Ziemeļkoreja ir veikusi vairākus ballistisko raķešu un kodolizmēģinājumus, tādējādi apdraudot globālo drošību. Ziemeļkoreja⁴⁸ un Irāna⁴⁹ ir pakļautas sankcijām, līdz ar to Ziemeļkorejas un Irānas personām, kas saistītas ar proliferāciju, ir jāorientējas uz darbību veikšanu caur sarežģītām maksājumu shēmām, izmantojot viegli ievainojamu finanšu iestāžu pakalpojumus.⁵⁰
58. NRA 2023 secināts, ka PF ievainojamība Latvijā ir vidēji zema. Latvijā ir attīstīts finanšu sektors, kurā tiek sniegti pakalpojumi, kas var tikt izmantoti PF. Latvija ir piemērota vieta tranzīta un loģistikas organizēšanai starp ES, NVS valstīm un Āzijas tirgiem. Pastāv risks, ka, izmantojot Latvijas transporta infrastruktūru un izdevīgo ģeogrāfisko novietojumu, tranzītā caur Latviju varētu tikt transportētas SNP uz valstīm, pret kurām noteiktas sankcijas saistībā ar proliferāciju un augsta terorisma riska valstīm ar mērķi nodot SNP teroristiskajiem grupējumiem. Vienlaikus ievainojamību mazina apstākļi, ka Latvijā pastāv efektīvi SNP aprites kontroles mehānismi.⁵¹
59. NRA 2023 secināts, ka PF riski Latvijā salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu ir nemainīgi, proti, PF risks Latvijā ir vidēji zems. Tomēr pastāv iespēja, ka Latvija var tikt izmantota PF šādos veidos (saraksts nav izsmeljošs):
- Noziedznieki var izmantot Latvijas finanšu sistēmu pārskaitījumu veikšanai kā posmu sarežģītu darbību ķēdē PF vai sankciju, kas noteiktas saistībā ar proliferāciju, pārkāpšanai;
  - Noziedznieki var izmantot Latvijas finanšu sistēmu pārskaitījumu veikšanai kā posmu sarežģītu darbību ķēdē, kad SNP tiek transportētas caur citām valstīm, bet finanšu līdzekļi tiek pārskaitīti caur Latvijā reģistrētiem finanšu pakalpojumu sniedzējiem;
  - Noziedznieki var izmantot Latvijas transporta infrastruktūru un izdevīgo ģeogrāfisko novietojumu, tranzītā caur Latviju transportējot SNP uz valstīm, pret ko noteiktas sankcijas un augsta terorisma riska valstīm ar mērķi nodot SNP teroristiskajiem grupējumiem.⁵²

Aktuālās tendences TF un tās novēršanā

60. Kā minēts iepriekš, būtiskākos TF draudus Latvijā rada vietējās personas, kas var radikalizēties. Šajā kontekstā būtiski apzināties tādu terorismu, kas izriet no etniskās piederības vai rases.
61. FATF 2021. gada jūnijā publicētajā ziņojumā "Ar etnisko piederību vai rasi motivēta terorisma finansēšana" (*Ethnically or racially motivated terrorism financing*) secina, ka, lai gan galēji labējā spārna teroristu (*extreme right wing terrorism*) uzbrukumus

⁴⁷ Saistībā ar proliferāciju un tās finansēšanu Irāna ir pakļauta tikai ES sankcijām. ANO sankcijas pret Irānu atceltas, ievērojot Kopīgo visaptverošo rīcības plānu (Joint Comprehensive Plan of Action). Papildus informāciju skatīt 35. punktā.

⁴⁸ 2017. gada 30. augusta Padomes regula (ES) 2017/1509 par ierobežojošiem pasākumiem pret Korejas Tautas Demokrātisko Republiku un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 329/2007, ANO Drošības Padomes (turpmāk - DP) Rezolūcija 1718 (2006), ANO DP Rezolūcija 1874 (2009), ANO DP 2094 (2013), ANO DP Rezolūcija 2270 (2016), ANO DP Rezolūcija 2321 (2016), ANO DP Rezolūcija 2371 (2017), ANO DP Rezolūcija 2375 (2017), ANO DP Rezolūcija 2397 (2017).

⁴⁹ 2012. gada 23. marta Padomes regula (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu

⁵⁰ NRA 2023. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

⁵¹ Turpat.

⁵² Turpat.

galvenokārt veic pašfinansētas un individuālas personas, galēji labējā spārna grupas izmanto dažādas finansēšanas un līdzekļu vākšanas metodes.⁵³

62. Šī veida TF ietver ziedojumus (gan izmantojot kolektīvo finansējumu, gan privātos ieguldījumus), dalības maksas, dažāda veida komercdarbību (tostarp koncertu organizēšanu, preču pārdošanu un nekustamo īpašumu darījumus) un noziedzīgas darbības. Būtiski, ka lielākā daļa finansējuma galēji labējā spārna grupām nāk no likumīgiem avotiem. Tāpat secināts, ka šīs grupas mazāk rūpējas par savu darījumu slēpšanu nekā citos TF veidos.⁵⁴
63. Vienlaikus FATF 2021. gada ziņojuma ietvaros vairākas jurisdikcijas identificējušas, ka galēji labējo grupu dalībnieki kļūst arvien zinošāki attiecībā uz savu līdzekļu pārvietošanu un slēpšanu. Šie līdzekļi tiek izmantoti ļoti dažādām darbībām gan pašu uzbrukumu finansēšanai, gan tādām specifiskām aktivitātēm kā aprīkojuma iegāde, apmācības, propagandas veidošana un izplatīšana, vervēšana, tīklu/kontaktu veidošana, juridisko konsultāciju izmaksas un pat nekustamo īpašumu iegādei un uzturēšanai.⁵⁵
64. Galvenās minētajā FATF ziņojumā identificētās problēmas, kas saistītas ar galēji labējās ideoloģijas motivētu grupu un uzbrukumu finansēšanas atklāšanu:
- a. Atšķirības tiesiskajos režīmos, kas ir spēkā galēji labējā terorisma apkarošanai dažādās jurisdikcijās (ne visās valstīs labējās ideoloģijas motivēto personu vai grupu vardarbīgās darbības klasificē kā terorismu);
  - b. Neliels nacionālo un starptautisko sankciju daudzums pret galēji labējā spārna grupām;
  - c. Pieaugošās transnacionālās saiknes starp šīm grupām (un dažos gadījumos arī personām, kas veikušas teroristu uzbrukumus);
  - d. Fakts, ka lielāko daļu galēji labējā terorisma uzbrukumu veic pašfinansēti individuāli (vientuļi) dalībnieki;
  - e. Finanšu informācijas apmaiņas mehānismu trūkums starp publisko un privāto sektoru.⁵⁶
65. Attiecībā uz galēji labējā spārna terorismu Latvijas pretterorisma stratēģijā 2021. - 2026. gadam secināts, ka kontekstā ar kopējām terorisma attīstības tendencēm Eiropā un Latvijā, pieaugošo sazvērestības teoriju un naida runas izplatību arī atsevišķi labējā un kreisā spārna ekstrēmisti saglabās radikalizācijas potenciālu.
66. Atbilstoši VDD sniegtajai informācijai ievērojami starptautiski teroristu grupējumi darbojas Sīrijā, Irākā, Ēģiptē, Alžīrijā, Lībijā, Mauritanijā, Marokā, Tunisijā, Rietumsahārā, Nigērijā, Somālijā, Jemenā, Afganistānā, Pakistānā, Ziemeļu Kaukāzā un Palestīnā (Hamās un Hezbollah).
67. Saskaņā ar VDD sniegto informāciju, nozīmīgākos terorisma draudus Afganistānā un Pakistānā rada islāmistu teroristu grupējums *Taliban*. Pēc *Taliban* kontroles pārņemšanas Afganistānā 2021. gadā valstī joprojām saglabājas augsts terorisma draudu līmenis. Šajā reģionā darbojas ar *Al-Qaeda* un *Islamic State* grupējumiem saistīti atzari, piemēram, *Islamic State Khorasan Province*, kas aktīvi iesaistās uzbrukumu veikšanā pret *Taliban* un iepriekš arī pret Rietumvalstu interešu objektiem Afganistānā. Reģionā saglabājas zema drošības situācija un pastāv risks, ka teroristi šo reģionu arī tuvākā nākotnē var izmantot, lai apmācītu savus kaujiniekus un tos nosūtītu uz Eiropu ar mērķi veikt terora aktus.

⁵³ FATF. Ethnically or Racially Motivated Terrorism Financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Ethnically-or-racially-motivated-terrorism-financing.pdf>

⁵⁴ FATF. Ethnically or Racially Motivated Terrorism Financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Ethnically-or-racially-motivated-terrorism-financing.pdf>

⁵⁵ Turpat.

⁵⁶ Turpat.

68. Kopš 2023. gada oktobra ir aktivizējies Hamās un palestīniešu islāma džihādistu terorisma grupējumi Izraēlā. ES šie terorisma grupējumi ir sankciju subjekti.⁵⁷ Naudas līdzekļu piesaistīšanai tiek izmantotas labdarības organizāciju vai privātu apvienību, galvenokārt NVO sektora pārstāvju rīkotas kampaņas ar deklarēto darbības mērķi vākt līdzekļus humānai palīdzībai. Pēdējos gados publikācijas par līdzekļu vākšanu aizvien biežāk tiek publiski izvietotas sociālajos tīklos, piemēram, X (Twitter), Telegram, Tik Tok, Facebook kanālos un citās sociālo mediju vietnēs. Sociālajos tīklos publicētais satur norādes par to, kā ziedot līdzekļus un līdzekļu vākšanas kampaņām. Tāpat identificēti gadījumi, kad Eiropā dzīvojošie pilsoņi pievienojas Hamās grupējumam un dodas uz konflikta zonu.⁵⁸
69. TF tiek izmantoti dažādi naudas pārskaitīšanas kanāli, tai skaitā, elektroniskās maksājumu iestādes un virtuālā valūta (piemēram, BTC, ETH, USDT, USDC).⁵⁹ Lai palielinātu anonimitāti, noziedznieki izmanto privātas monētas, kā arī virtuālo valūtu mikserus⁶⁰, kuru izmantošana palielina TF risku, jo tas apvieno vairāku lietotāju virtuālās valūtas, lai aizēnotu līdzekļu izcelsmi un to patiesos īpašniekus. Tas vēl vairāk apgrūtina naudas līdzekļu izsekojamību.
70. Pasaulē ir zināmi vairāki izspiedējvīrusu uzbrukumu gadījumi TF vajadzībām, kad upuri ir spiesti pārvietot līdzekļus uz noteiktām virtuālo valūtu maku adresēm, lai atgūtu piekļuvi nozagtajiem datiem.
71. TF finanšu līdzekļi var tikt piesaistīti izmantojot pūļa finansēšanas platformas (*crowdfunding*).⁶¹ Sociālo portālu vietnes un pakalpojumu plašais piedāvājums ļauj sazināties ar plašāku auditoriju un izplatīt savu informāciju. Līdz ar to sociālo portālu vietnēm ir būtiska loma pūļa finansēšanas platformu darbībā un teroristi tās stratēģiski var izmantot TF vajadzībām. Savukārt uz ziedojumiem balstītas pūļa finansēšanas platformas var kalpot kā efektīvs aizsegs finanšu noziegumiem, tajā skaitā TF.
72. Viens no starptautiski visbiežāk identificētajiem TF veidiem ir *hawala*⁶² metode. Ņemot vērā NRA 2023 konstatēto, atbildīgās institūcijas *hawala* metodes izmantošanu Latvijā līdz šim nav konstatējušas.⁶³
73. Ņemot vērā aktuālās tendences, var secināt, ka TF aizvien vairāk tiek izmantota virtuālo valūtu sniegtā anonimitāte un pieejamība un pūļa finansēšanas platformas.

Pazīmes, kas var liecināt par TF

74. Lai TF novēršanas pasākumi būtu efektīvi, nepieciešams izprast teroristu organizāciju un individuālo teroristu vai mazu grupu organizētās finanšu plūsmas.

⁵⁷ 2024. gada 19. janvāra Padomes regula (ES) 2024/386, ar ko nosaka ierobežojošus pasākumus pret tiem, kuri atbalsta, atvieglo vai veicina "Hamās" un "Palestīniešu islāma džihāda" vardarbīgas darbības 2001. gada 27. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 2580/2001 par īpašiem ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā vērsti pret konkrētām personām un organizācijām

⁵⁸ Eiropas Finanšu izlūkošanas publiskās – privātās partnerības platforma. Teroristisko organizāciju finansēšanas tipoloģijas un indikatori.

⁵⁹ FIU–ISRAEL (IMPA). Swords of Iron. Israel Money Laundering and Terror Financing Prohibition Authority. 2. lpp. Pieejams: https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/impa_swords_of_iron/he/periodic-docs_IMPA%20WORDS%20OF%20IRON%2012.10.23.pdf

⁶⁰ Termina "*cryptocurrency mixer*" latviskojums. Kriptoalūtu maisītājs - pakalpojums, kas apvieno daudzu lietotāju kriptoalūtas, lai slēptu līdzekļu izcelsmi un īpašniekus.

⁶¹ FATF. Crowdfunding for terrorism Financing. 24. lpp. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Crowdfunding-Terrorism-Financing.pdf.coredownload.inline.pdf>

⁶² *Hawala* - neformāla naudas pārskaitīšanas sistēma, izmantojot starpniekus, bez fiziskas naudas kustības pāri robežai vai caur bankām.

⁶³ NRA 2023. 120. lpp. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

Šai izpratnei būtu jābūt pēc iespējas vienotai visu Novēršanas likuma subjektu vidū. Jāuzsver, ka veidi, kādā notiek teroristu organizāciju vai nelielu grupu un atsevišķu indivīdu teroristisko darbību finansēšana, būtiski atšķiras.

75. Indivīdu vai nelielu teroristu grupu darbības izmaksas parasti ir nelielas, tāpēc tās nereti iztiek ar jau esošajiem līdzekļiem vai piesaista nelielu finansējumu, izmantojot metodes, kas nerada aizdomas par TF (piemēram, "ātrie" vai patērīga kredīti, slēpjot patieso to izlietošanas mērķi u.c.). Savukārt teroristu organizācijām (piemēram, IS, AQ), kuras pamatā atrodas ārpus ES robežām, regulārās izmaksas ir ievērojami lielākas. Tās veido:
- a. Algas kaujiniekiem;
  - b. Sociālie pabalsti bojā gājušo kaujinieku ģimenēm;
  - c. Jaunu kaujinieku piesaiste;
  - d. Ieroči, sprāgstvielas, munīcija;
  - e. Propagandas izplatīšanas pasākumi;
  - f. u.c.
76. TF novēršanas aktivitātēm jābūt vispusīgām – tām jābūt vienlaicīgi vērstām pret līdzekļu/vērtību:
- a. Iegūšanu (piemēram, ierobežot teroristu organizāciju ienākumu gūšanas avotus);
  - b. Pārvietošanu (piemēram, ierobežot teroristu piekļuvi un iespējas izmantot starptautiskās finanšu sistēmas);
  - c. Glabāšanu;
  - d. Izmantošanu.
77. Papildus TF novēršanas aktivitātēm jābūt vērstām pret personām, kuras koordinē TF un citus terorisma atbalsta pasākumus (piemēram, nodrošina loģistikas atbalstu). Iepriekšminēto pasākumu veikšanā nozīmīga loma ir efektīvai starpinstiūciju un arī starptautiskajai sadarbībai.
78. Starptautiskajā praksē ir identificētas pazīmes, kas konkrētā darījumu un uzvedības kontekstā pa vienai vai, izpildoties vairākām, var liecināt par iespējamu TF⁶⁴:
1. Maksājumu veikšana par tirdzniecības darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska jurisdikcijas;
  2. Pārskaitījumu veikšana uz augsta TF riska jurisdikcijām;
  3. Darījumi ar uzņēmumiem, kuru patiesais labuma guvējs ir augsta TF riska jurisdikcijas rezidents;
  4. Skaidras naudas izņemšana (ATM) konfliktu zonās vai to kaimiņvalstīs;
  5. Darījumi ar norēķinu karti konfliktu zonās vai to kaimiņvalstīs;
  6. Vienlaicīga vairāku kredītu/aizņēmumu iegūšana;
  7. Patērīga kredītu izņemšana, lai ceļotu uz valstīm, kurās notiek bruņotie konflikti, vai to kaimiņvalstīm;
  8. Pieteikumi palielināt kredītlimitu/kredīta apjomu, bez skaidra iemesla vai ar ierobežotām atmaksas iespējām;
  9. Nesamērīga portatīvās datortehnikas iegāde;
  10. Nesamērīga komunikācijas aprīkojuma (rācijas, satelīta telefoni, priekšapmaksas kartes) iegāde;
  11. Neparasta un nesamērīga liela apjoma militārā aprīkojuma iegāde (apgērbs, zābaki, vestes, bruņu vestes, u.c.);
  12. Neparasta lielas jaudas binokļu un nakts redzamības iekārtu iegāde;
  13. Ziedojumu vākšana humanitāriem mērķiem ar aizdomīgām pazīmēm (vispārīgi, neskaidri mērķi, neskaidra ziedojumu vācēja pārstāvētā organizācija (nepastāv vai nav reģistrēta), neskaidrs savākto ziedojumu gala saņēmējs, naudas vākšana, lai to tērētu konfliktu zonās vai to tuvumā, ziedojumu ieskaitīšana privātpersonu kontos);

⁶⁴ Apkopotie indikatori nav skatāmi izolēti no citas pieejamās informācijas. Jāievēro, ka apkopotajiem indikatoriem ir informatīva nozīme un katrā individuālā gadījumā tie var atšķirties, vai tikt identificēti tikai daļa no tiem, kā arī, ka indikatoru uzskaitījumu šajā materiālā nevar uzskatīt par visaptverošu jeb izsmērjošu. Atsevišķa indikatora identificēšana ne vienmēr var radīt pamatotas aizdomas par noziedzīgu darbību, un pazīmes nevar skatīt atrauti no faktiem un apstākļiem, kas raksturo konkrētus darījumus vai darbības.

14. Neparastas darbības, ko veic teroristu organizāciju ģimenes locekļi vai ar šīm organizācijām saistītas organizācijas;
15. Iesaistīšanās plašās finanšu aktivitātes humāniem mērķiem, uzreiz pēc konta atvēršanas;
16. Priekšapmaksas SIM karšu un/vai priekšapmaksas datu plānu iegādes lielā apjomā;
17. Kopfinansēšanas (*crowdfunding*) kampaņai trūkst skaidras informācijas par finansējuma mērķi, galvenajiem labuma guvējiem, vai definētais mērķis ir ļoti vispārīgs;
18. Frāžu un numuru izmantošana līdzekļu pārskaitījumos, ja ir norāde, ka tie ir saistīti ar terorismu kopumā vai saistībā ar aktuāliem notikumiem pasaulē. Piemēram, naudas pārvedumi organizācijām, kuru nosaukumi vai naudas pārvedumā norādītais mērķis norāda uz saikni ar terorismu;
19. Preču importēšana no ārvalstīm un to pārdošana konflikta zonās, tostarp, ja samaksu par precēm veic trešā persona;
20. Maksājumi, kas veikti, izmantojot pēc izskata leģitīmu tīmekļa vietni, bet pēc rūpīgākas izpētes atklājas norādes par saistību ar teroristiem;
21. Virtuālo valūtu adreses, bankas konti, digitālie maksāšanas līdzekļi utt., publicēti teroristisko organizāciju sociālo mediju platformās vai vietnēs, kurās ir saites uz šīm platformām.

79. Pazīmes, kas var liecināt par iespējamu NVO izmantošanu TF:

1. NVO sāk saņemt ziedojumus no tādiem ziedotājiem, kuri iepriekš ir ziedojuši teroristiskām organizācijām, kuras ir ar tām saistītas, vai organizācijas, kuru darbības ir iesaldētas;
2. NVO vai ar to saistītam uzņēmumam norādīta juridiskā adrese, kas pieder organizācijām, kuras tiek turētas aizdomās par teroristiskām darbībām, vai organizācijas, kuras izmanto šādas organizācijas;
3. Juridiskās personas, kas saistītas ar NVO un kas iepriekš bija vai pašlaik ir saistītas ar noteiktām organizācijām vai teroristu darbībām, vai TF;
4. NVO veic pārskaitījumus citām NVO, par kurām ir zināms, ka tās ir iesaistītas teroristu darbībās vai TF;
5. NVO veic pārskaitījumus citām NVO, kas atrodas tuvu konflikta zonām vai konflikta zonās;
6. NVO humanitārā palīdzība ir vērsta uz indivīdu atbalstu, kas tieši saistīti ar teroristu organizācijām;
7. NVO amatpersonas ir vai ir bijušas amatpersonas citās organizācijās, kuras tiek uzskatītas par teroristu aktivitāšu atbalstītājām.

80. Kā jau iepriekš tika minēts, nereti nav būtiskas atšķirības starp to, kā teroristi un noziedznieki izmanto finanšu sistēmu NILL un TF mērķiem, tādējādi, lai identificētu TF darījumos ar virtuālo valūtu, izmantojamās arī NILL identificētās tipoloģijas attiecībā uz virtuālās valūtas izmantošanu.⁶⁵

81. Ņemot vērā to, ka pret TF noteikto sankciju juridiskā forma ir līdzvērtīga pret Krieviju noteiktajām ES sankcijām, tad pazīmes, kas identificētas saistībā ar Krievijas sankciju pārkāpšanu un/vai apiešanu, var tikt izmantotas arī TF sankciju pārkāpšanas un/vai apiešanas identificēšanai.⁶⁶

82. Terorisma un TF preventīvie pasākumi, tostarp, bet ne tikai:

- a. Ņemot vērā esošo terorisma draudu situāciju Latvijā un Eiropā, kā arī identificētos TF riskus un darbības veidus, Novēršanas likuma un Sankciju likuma subjektiem ir jābūt veiktam TF, PF un starptautisko un nacionālo sankciju risku novērtējumam un izveidotai atbilstošai TF, PF un starptautisko un nacionālo sankciju risku pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas. Papildus, Novēršanas likuma subjektiem jāziņo FID par katru aizdomīgu darījumu ar aizdomām par TF. Kā arī, ja Novēršanas likuma subjekts

⁶⁵ Vairāk informācijas skatīt "Money Laundering and Terrorist Financing Red Flag Indicators Associated with Virtual Assets" Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Virtual-Assets-Red-Flag-Indicators.pdf.coredownload.pdf>

⁶⁶ Vairāk informācijas skatīt "Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori" Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2022/Pret_Krieviju_noteikto_sankciju_apiesanas_indikatori.pdf

- konstatē, ka darījumu veic persona, kuras identifikācijas dati ir ievietoti NATO dalībvalstu, tostarp, OFAC, vai ES dalībvalstu sankciju sarakstā ar atzīmēm par TF vai PF, nepieciešams atturēties no darījuma un jāziņo FID⁶⁷;
- b. Jānodrošina efektīvi robežu apsardzes un muitas pasākumi, lai novērstu skaidras naudas, dārgakmeņu vai citu labumu pārvietošanu TF nolūkos;
  - c. Maksājuma karšu izdevējiem jāziņo par aizdomīgiem darījumiem, kas veikti ar maksājuma kartēm un ir saistīti ar valstīm, kurās bāzējas teroristu organizācijas (piemēram, Afganistāna, Pakistāna (AQ) vai Sīrija, Irāka (IS)), vai to kaimiņvalstīm;
  - d. Darījumu analīzē būtu jāņem vērā gan FID, gan arī tiesību aizsardzības iestāžu informācija par teroristu atbalsta tīkliem Eiropā un citām personām, kuras nodarbojas ar TF aktivitāšu koordināciju.

Gadījuma analīze Nr. 1: 2018. gadā uzsāktā kriminālieta par TF

Persona X tika apsūdzēta par naudas izkrāpšanu no personas Y. Abas personas iepazinās mošejas apmeklējumu laikā. Persona X, izmantojot savu statusu kā pieredzējis islāma piekritējs, apmācīja personu Y un ieguva tās uzticību. Izmantojot dažādus viltus iemeslus, persona X ieguva no personas Y vairākus tūkstošus *euro*, kas tika noformēti kā ziedojumi. Ņemot vērā personas X radikālo islāma interpretāciju un kontaktu uzturēšanu ar personām, kas apsvēra iespēju doties uz Sīriju, kriminālprocesa ietvaros tika izmeklēta arī TF iespējamība. Izmeklēšanas gaitā tika noskaidrots, ka iegūtos līdzekļus persona X bija izmantojusi personiskiem mērķiem un netika konstatēta TF vai tās plānošanas pazīmes.

Gadījuma analīze Nr. 2: Aizdomīgs darījums

2018. gadā FID saņemta informācija par personas X iespējamu saistību ar TF.
2013. gadā persona X, izmantojot starptautisku finanšu iestādi, saņēma aptuveni 90 EUR no personas Y. FID, veicot papildus pārbaudes, noskaidroja, ka persona Y ir veikusi pārvedumus apmēram 22 citām personām trīs valstīs Eiropā, tajā skaitā, Latvijā un vienai personai Āzijas valstī A. Viens no saņēmējiem ir persona Z, kas, iespējams, ir saistīta ar uzbrukumu reliģiskai draudzei Āzijas valstī A.

Gadījumu analīze Nr. 3: Aizdomīgs darījums

2023. gadā FID saņemta informācija par personas X iespējamu saistību ar bruņotu konfliktu vai TF.
Laika posmā no 2021. gada jūlija līdz 2022. gada aprīlim, persona X veica vairākus pārskaitījumus militārai patriotiskai organizācijai augsta terorisma riska valstī.
Minētajā periodā persona X veica 4 pārskaitījumus, kur maksājuma mērķos norādīts – labdarībai.

Pazīmes, kas var liecināt par PF

83. WMD izplatīšana joprojām rada nopietnus riskus globālajai drošībai. Identificētas ir vairākas augsta riska PF valstis. Ziemeļkoreja, kas ir īsteno nelikumīgās darbībās, tostarp NILL, naudas viltošanu, krāpniecību un kontrabandu, lai izveidotu savu kodolarsenālu, šobrīd rada galvenos proliferācijas draudus. Lai gan ANO sankcijas pret Irānu tikušas atceltas⁶⁸, ES pret Irānu spēkā ir trīs sankciju režīmi. Viens ir saistīts ar proliferāciju, otrs – ar cilvēktiesību pārkāpumiem, savukārt trešais – ar dronu un raķešu nodošanu Krievijai. Ņemot vērā ģeopolitisko situāciju un Krievijas rūpniecības un ekonomikas ciešās saites ar militāro nozari, pret Krieviju ir noteiktas plašas ekonomiskās un sektoriālās sankcijas, tādējādi pastiprināta uzmanība ir

⁶⁷ Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas. 2. papildinātā redakcija. Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/vadlinijas/lv-final/FID_Zi%C5%86o%C5%A1anas%20vadl%C4%ABnijas_2.%20redakcija.pdf

⁶⁸ Sankcijas, kas bija noteiktas pret Irānu tika atceltas saskaņā ar Rezolūcijā 2231 (2015) noteiktajiem termiņiem, un zaudēja spēku ar 18.10.2023. Pieejams: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/225/27/pdf/n1522527.pdf?token=JW5uhTn34ZJ3lZrzB&fe=true>

jāpievērš arī Krievijai. Papildus proliferācijas riskus rada Krievijas sadarbība ar citām sankcionētajām valstīm, t.i. Ziemeļkoreju un Irānu.

84. Tā kā dažādu finanšu sankciju ieviešanas dēļ piekļuve oficiālajai finanšu sistēmai noteiktām personām un vienībām ir kļuvusi ierobežota, tās arvien biežāk izmanto virtuālos aktīvus lai izvairītos no sankcijām. ANO ekspertu paneļu ziņojumi ietver informāciju par virtuālo aktīvu zādzībām (uzbrukumi gan biržām, gan lietotājiem) un kriptovalūtas ieguvī, izmantojot to uzlaušanu, piemēram, datoru inficēšana ar ļaunprātīgām programmatūrām).⁶⁹ Ar Ziemeļkoreju saistītie kriptovalūtas hakeri pēdējos gados ir bijuši vieni no aktīvākajiem, 2022. gadā kopumā izkrāpjot kriptovalūtu aptuveni 1,7 miljardu ASV dolāru vērtībā, taču 2023. gadā apmēram 1 miljardu ASV dolāru. Ņemot vērā, ka Ziemeļkorejas kopējais preču eksports 2020. gadā bija apmēram 142 miljonus ASV dolāru, kriptovalūtas krāpniecība veido ievērojamu valsts ekonomikas daļu.⁷⁰ ANO DP Rezolūcijā 2270 (2016) uzsvērts, ka Ziemeļkoreja izmanto nelikumīgi iegūtus līdzekļus, lai finansētu savu kodolprogrammu.⁷¹
85. Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā 2022. gadā Krievijas – Ziemeļkorejas attiecības ir stiprinājušās. 2022. gadā Krievija kā pastāvīgā ANO DP dalībvalsts izmantoja savas veto tiesības, lai bloķētu stingrākas ANO sankcijas pret Ziemeļkoreju, savukārt 2024. gada martā Krievija bloķēja lēmumu par ANO Ziemeļkorejas ekspertu paneļa darbības pagarināšanu. Regulārie paneļu ekspertu ziņojumi⁷² bija vērtīgs avots, kur iegūt informāciju par aktuālajām tendencēm un tipoloģijām, ko Ziemeļkoreja izmanto sankciju apiešanā un pārkāpšanā.
86. PF gadījumus ir grūti identificēt, jo subjekti var būt gan atsevišķas fiziskas personas, gan valstis. Lai sekmīgi mazinātu un novērstu iespējamās proliferācijas gadījumus, ir jāapvieno uz noteikumiem un riskiem balstītas pieejas. Svarīgi ir veikt pārbaudi starptautiskajos, ES dalībvalstu, NATO dalībvalstu sastādītajos sarakstos un Latvijas nacionālajā to personu sarakstā, kas tiek turētas aizdomās par iesaistīšanos teroristiskās darbībās vai WMD izgatavošanā, glabāšanā, pārvietošanā, lietošanā vai izplatīšanā.⁷³
87. Pazīmes, kas var liecināt par proliferāciju vai tās finansēšanu (neviens no pazīmēm nevar būt kā vienīgā norāde uz personas iespējamo saistību ar proliferāciju):
- 1) Klients sniedz neskaidru vai nepilnīgu informāciju par savām plānotajām tirdzniecības darbībām. Klients nevēlas sniegt papildu informāciju par darījumiem, kad tiek uzdoti papildus jautājumi;
  - 2) Viltotu dokumentu izmantošana (līgumi, izvešanas atļaujas);
  - 3) Čaulas veidojumu (atbilstoši Novēršanas likumam) vai fiktīvu uzņēmumu izmantošana;
  - 4) Neatbilstoši augstas summas maksāšana par precēm, preču iegādāšanās tieši zem daudzuma kontroles limita;
  - 5) Maksājumu aģentu izmantošana, maksāšana ar skaidru naudu par precēm vai transportēšanas pakalpojumiem, sākotnējo līdzekļu iemaksa skaidrā naudā;
  - 6) Personīgā konta vai kredītkaršu izmantošana uzņēmuma norēķinu veikšanai vai preču iegādei, kas ir pakļautas eksporta kontrolei;
  - 7) Informācijas slēpšana par gala lietotāju vai gala lietojumu, tās sniegšana tikai pēc atsevišķa pieprasījuma, informācija par gala lietojumu ir neskaidra vai neprecīza;

⁶⁹ Guidance on Proliferation Financing Risk Assessment and Mitigation, 28.lpp. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Guidance-Proliferation-Financing-Risk-Assessment-Mitigation.pdf.coredownload.inline.pdf>

⁷⁰ The 2023 Crypto Crime Report. Pieejams: <https://go.chainalysis.com/crypto-crime-2024.html>

⁷¹ ANO Drošības padomes rezolūcija 2270 (2016). Pieejams: [https://www.un.org/securitycouncil/s/res/2270-\(2016\)](https://www.un.org/securitycouncil/s/res/2270-(2016))

⁷² DPRK Reports Database. Pieejams: <https://dprk-reports.org/>

⁷³ NRA 2023. 125. lpp. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%C4%80NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>

- 8) Nesakrīt līgumos norādītais (nosaukumi, adreses) ar maksājumu mērķiem;
- 9) Darījuma laikā iegūtie dokumenti norāda, ka sūtījuma deklarētā vērtība salīdzinājumā ar piegādes izmaksām ir pārāk zema;
- 10) Gala saņēmējam nav saiknes ar pircēju, nav zināšanu par produktu;
- 11) Pasūtījumam nav saistības ar biznesu, nav darījumu vēstures, klienta vai gala lietotāja darbība neatbilst uzņēmējdarbības profilam;
- 12) Pasūtījums veikts no citas valsts nekā gala saņēmēja valsts;
- 13) Sūtījuma ceļš ir neloģisks (piemēram, "apļveida"), vairāku pārvadājumu veidu/pieturvietu izmantošana vienam sūtījumam;
- 14) Kravu pārvadājumu uzņēmums norādīts kā preces saņēmējs;
- 15) Tiek slēpti vai noklusēti transporta identifikācijas dati (kuģa nosaukums), sagrozīti konteineru numuri;
- 16) Novērojama kuģu maršrutu nesakritība ar plānoto, globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) signāla ierīces atslēgšana riska valstu tuvumā (atbilstoši FATF sarakstam);
- 17) Līgumā nav iekļauta apkalpošana, apmācības vai uzstādīšana;
- 18) Tirdzniecības finansēšanas darījums ir saistīts ar pārvadājumu maršrutu, kas šķērso valsti, kur ir vāji eksporta kontroles noteikumi un to piemērošana (FATF definētās augsta riska jurisdikcijas⁷⁴ un jurisdikcijas, kam noteikts pastiprinātās uzraudzības režīms⁷⁵);
- 19) Darījumā ir iesaistītas personas vai uzņēmumi, kas atrodas riska valstīs⁷⁶;
- 20) Darījumā ir iesaistītas universitātes vai militāra rakstura iestādes, kas atrodas riska valstīs;
- 21) Darījumā ir iesaistīti uzņēmumi, kuru produkcijai tiek piemēroti izņēmumi attiecībā uz sankcionētajām valstīm (humānā palīdzība – pārtika, medikamenti);
- 22) Darījums saistīts ar preču nosūtīšanu, kas neatbilst parastajiem tirdzniecības modeļiem (iesaistītā valsts parasti neveic attiecīgo preču importu/eksportu);
- 23) Pasūtītājs ir persona, kas nodarbojas ar divējāda lietojuma preču tirdzniecību/ražošanu vai tādām precēm, uz kurām attiecas eksporta kontrole.
- 24) Klienta izpētes laikā atklāti fakti, kas liecina par ilggadēju sadarbību ar sankcijām pakļautu personu vai reģionu;
- 25) Klients vai tā PLG ir no valsts, pret kuru ir piemērotas sankcijas saistībā ar proliferāciju (Ziemeļkoreja, Irāna);
- 26) Klients, tā PLG, īpašnieks vai augstāki vadītāji ir iekļauti sankciju sarakstos vai publiski ir pieejama negatīva informācija par to saistību ar nelikumīgām tirdzniecības shēmām, krāpšanu vai citām noziedzīgām darbībām, vai persona ir iekļauta liegto personu sarakstā, pamatojoties uz kādu no eksporta kontroles režīmiem;
- 27) Uzņēmumu adreses sakrīt ar atsevišķu valstu vēstniecību vai citu valsts iestāžu adresēm;
- 28) Neliels uzņēmums pārskaita lielas naudas summas, kas neatbilst biznesa apjomam;
- 29) Uzņēmumi ilgstoši ir neaktīvi un tiek izmantoti, lai veiktu vairākus pārskaitījumus īsā laika posmā;
- 30) Īsā laika posmā kopš konta atvēršanas tiek nomainītas uzņēmuma amatpersonas un īpašnieki;
- 31) Darījumā iesaistītas finanšu iestādes, par kurām ir zināms, ka tām ir NILLTPF novēršanas kontroles trūkumi, vai tās ir reģistrētas sankcionētās un riska valstīs;

⁷⁴ Skatīt šeit: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Call-for-action-june-2024.html>

⁷⁵ Skatīt šeit: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/increased-monitoring-june-2024.html>

⁷⁶ Riska valstu jēdziens PF kontekstā skaidrots šī dokumenta 35. punktā. Tāpat īpaša uzmanība jāpievērš mazattīstītiem reģioniem, jo nepietiekama robežu kontrole un attīstīts kontrabandas tīkls rada labvēlīgus apstākļus proliferācijas veikšanai, it īpaši valstīs, kuras robežojas ar riska valstīm. Jāņem vērā augsta riska valstu tirdzniecības attiecības ar citām valstīm, jo tās var izmantot proliferācijas darījumu veidošanai.

32) Iekārtu iegāde pa sastāvdaļām bez pamatojuma.

88. Ņemot vērā to, ka pret PF noteikto sankciju juridiskā forma ir līdzvērtīga pret Krieviju noteiktajām ES sankcijām, tad pazīmes, kas identificētas saistībā ar Krievijas sankciju pārkāpšanu un/vai apiešanu, var tikt izmantotas arī PF sankciju pārkāpšanas un/vai apiešanas identificēšanai.⁷⁷

89. Jāņem vērā, ka galvenais proliferācijas riska radītājs ir tās valstis, kuras ir attīstījušas vai attīsta nelikumīgas bioloģisko, ķīmisko vai kodolieroču sistēmas. Ziemeļkoreja un Irāna ir valstis, kuras plāno uzturēt vai uzlabot savu esošo WMD arsenālu. Būtiski, ka iespējamā preču transportēšana visbiežāk notiek caur kaimiņvalstīm, lai slēptu patieso gala mērķi.

Gadījuma analīze Nr. 4: Kriminālprocess par pārkāpumiem SNP pārvietošanā

Latvijas uzņēmums X veica pretlikumīgu SNP pārvietošanu, iegādājoties militāra rakstura preces no Krievijas un transportējot tās uz Vjetnamu. Lai apietu ES noteiktās sankcijas pret Krieviju (militāro preču importa aizliegums), uzņēmums X veica samaksu par precēm Lielbritānijā reģistrētam uzņēmumam Y, kas bija kā starpnieks Krievijas preču ražotājam. Uzņēmums X tīši izvairījās no SNP tranzīta licences saņemšanas, lai izvairītos no veikto darbību un preču pārbaudēm.

Gadījuma analīze Nr. 5: SNP pārvietošana tranzītā caur Latviju

Latvijā reģistrēti uzņēmumi A un B bija iesaistīti militārām vajadzībām izmantojamu eļļu piegādēs no Baltkrievijas un Krievijas uz Sīriju. Piegāde notika caur Latviju, izmantojot Rīgas ostas uzņēmumu infrastruktūru. Atsevišķos gadījumos minēto preču nosūtīšanai tika izmantotas Sīrijas kaimiņvalstu ostas (nesūtot preces no Rīgas uzreiz uz Sīriju), lai izvairītos no sankciju pārkāpšanas. Samaksu par precēm un to nosūtīšanu Latvijā reģistrētie uzņēmumi organizēja caur ārzonu uzņēmumiem.

Šajā lietā kriminālprocess netika uzsākts.

Tika panākta vienošanās ar VID Muitas pārvaldi par pastiprinātu līdzīgu sūtījumu kontroli. Vienlaikus panākta vienošanās ar ostas termināļiem, ka turpmāk netiks sniegti pakalpojumi darbībām ar šāda veida kravām nolūkā tās nosūtīt līdzīgiem saņēmējiem.

Citi noderīgi resursi par TF un PF

90. 2008. gada FATF PF vadlīnijas⁷⁸ ir kā sākumposms, lai palīdzētu publiskajam un privātajam sektoram izprast riskus un situācijas, kad klienti, maksājumi un citas kontu darbības var būt iesaistītas PF. Kopš vadlīniju izdošanas brīža ir izstrādātas vēl sarežģītākas shēmas, lai slēptu PF. FATF vadlīnijas ir vairākkārt atjaunotas un pieejamas FATF tīmekļvietnē.⁷⁹

91. ANO Ziemeļkorejas ekspertu paneļa dokumenti (*UN Documents for DPRK (North Korea)*)⁸⁰ galvenokārt koncentrējas uz ANO DP noteiktajām sankcijām, lai novērstu valsts kodolieroču programmu un cilvēktiesību pārkāpumus. Publicētajos dokumentos ietilpst rezolūcijas, ziņojumi un paziņojumi, kas ir vērtīgs informācijas avots, lai iepazīstos ar aktuālajām Ziemeļkorejas PF tendencēm. Kā jau iepriekš tika minēts, Krievija 2024. gada martā ir bloķējusi ANO Ziemeļkorejas ekspertu paneļa darbību, tāpēc jauni ziņojumi šobrīd netiek publicēti.

⁷⁷ Vairāk informācijas skatīt "Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori" Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2022/Pret_Krieviju_noteikto_sankciju_apiesanas_indikatori.pdf

⁷⁸ Proliferation Financing Report. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Typologies%20Report%20on%20Proliferation%20Financing.pdf>

⁷⁹ Proliferation financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/proliferation-financing.html>

⁸⁰ UN Documents for DPRK (North Korea): Sanctions Committee Documents. Pieejams: https://www.securitycouncilreport.org/un_documents_type/sanctions-committee-documents/?ctype=DPRK%20%28North%20Korea%29&cbtype=dprk-north-korea

92. Lai gan ANO ekspertu grupas ziņojumos ir sniegts daudz informācijas, tas bieži vien ir nepieejamā un nestrukturētā formātā. *The Royal United Services Institute* (RUSI) projekts "KTDR ziņojumi" (*DPRK Reports*)⁸¹ ir iniciatīva, kas nodrošina atvērtu piekļuvi augstas kvalitātes, strukturētiem datiem no ANO Ziemeļkorejas ekspertu grupas ziņojumiem pieejamā formātā. Projekta ietvaros kopumā ir apkopotas vairāk nekā 5 000 vienības un to datu kopas, kas ir aprakstītas ANO ekspertu grupas ziņojumos laika posmā no 2010. līdz 2023. gadam.
93. Kopš 2015. gada RUSI eksperti ir veikuši vairākus pētījumus PF jomā. 2020. gadā tika publicēts pētījums par Ziemeļkorejas īstenoto PF Dienvidāfrikā un Austrumāfrikā.⁸² Savukārt, 2022. gadā RUSI publicēja pētījumu par nefinanšu uzņēmumiem un profesijām, kas tiek izmantotas PF ietvaros.⁸³ Citus RUSI publicētos materiālus, tajā skaitā, par VA izmantošanu PF, var atrast RUSI tīmekļvietnē.⁸⁴
94. Kā arī *King's College The Centre for Science and Security Studies* tīmekļvietnē⁸⁵ ir publicēti visaptveroši publiskajam un privātajam sektoram paredzēti mācību materiāli par PF.
95. FATF ir nozīmīga loma globālajos centienos apkarot TF. FATF nosaka TF apkarošanas standartus un veicina efektīvu juridisko, regulatīvo un operatīvo pasākumu īstenošanu. FATF izstrādātie ieteikumi un materiāli⁸⁶ ir pamats TF situācijas un risku izpratnei.
96. Katru gadu *Europol* publicē Terorisma situācijas un tendenču ziņojumu (*The Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT)*)⁸⁷, kurā tiek apkopoti ES dalībvalstu un *Eiropol* secinājumi par tendencēm, kas ir iezīmējušās terorisma jomā pēdējo 12 mēnešu laikā. Ziņojuma mērķis ir informēt politikas veidotājus, tiesībsargsardzības iestāžu darbiniekus un plašāku sabiedrību par aktuālākajiem notikumiem terorisma un ekstrēmisma ideoloģijās, kas var ietekmēt izmaiņas terorisma situācijā ES.

---

⁸¹ DPRK Reports Database. Pieejams: <https://dprk-reports.org/>

⁸² The Southern Stratagem: North Korean Proliferation Financing in Southern and Eastern Africa. Pieejams:

<https://static.rusi.org/north-korean-pf-in-southern-and-eastern-africa-web-copy-final.pdf>

⁸³ North Korean Proliferation Financing and Designated Non-Financial Businesses and Professions. Pieejams: file:///C:/Users/anna.dimante/AppData/Local/Temp/191cd85d-2c5f-4938-8d73-209dadda9dce/PF_materials_1.zip.dce/RUSI%20vadl%C4%ABnijas/RUSI%20-%20North%20Korean%20Proliferation%20Financing%20and%20DNFBPs.pdf

⁸⁴ Proliferation Financing. Pieejams: <https://www.rusi.org/explore-our-research/topics/proliferation-financing#related-projects>

⁸⁵ Proliferation Finance. Pieejams: <https://www.kcl.ac.uk/csss/research/strategic-trade/proliferation-finance>

⁸⁶ Terrorist Financing. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/Terrorist-Financing.html>

⁸⁷ European Union Terrorism Situation and Trend report 2023 (TE-SAT). Pieejams: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2023-te-sat>

Saīsinājumi un skaidrojumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ANO DP	Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome
AQ	Al Quaeda teroristu organizācija
ES	Eiropas Savienība
FATF	Financial Action Task Force (Finanšu darījumu darba grupa)
FID	Finanšu izlūkošanas dienests
IS	The Islamic State teroristu organizācija
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
NILLTPF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšana
Novēršanas likums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NRA 2023	Nacionālais noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējuma ziņojums par 2020. - 2022. gadu
NVS	Neatkarīgo valstu sadraudzība
NVO	Nevalstiska organizācija
MONEYVAL	Ekspertu komiteja NILL un TF apkarošanas pasākumu novērtēšanai (The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism)
OFAC	ASV Ārvalstu aktīvu kontroles birojs
PF	Proliferācijas finansēšana
Proliferācija	Masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošana, glabāšana, pārvietošana, lietošana vai izplatīšana.
PLG	Patiesā labuma guvējs
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
Sankciju likums	Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums
SNP	Stratēģiskas nozīmes preces
TF	Terorisma finansēšana
VDD	Valsts drošības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
WMD	Weapons of Mass Destruction (Masu iznīcināšanas ieroči)